

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“ в

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Изготвил: проф. д-р Пенка Шишманова, катедра „Обща теория на икономиката“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“

Тема на дисертационния труд: „Устойчиво развитие на индустриалните предприятия“

Автор на дисертационния труд: Айтен Байрям Сабри

Научен ръководител: проф. д-р Анета Денева

Основание: Заповед №463/26.05.2023 на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

I. *Общо представяне на дисертационния труд*

Представеният за рецензиране дисертационен труд е в обем от 178 страници и се състои от увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Библиографската справка съдържа 110 источника на български, английски, немски, руски и турски езици. За илюстрация на отделните аспекти от изследвания проблем в изложението са включени 17 фигури, 2 таблици и 4 приложения.

Като **обект на изследването** са определени „активните нефинансови предприятия от сектор С – „Преработваща промишленост“, раздел 10.4 „Производство на растителни и животински масла и мазнини“, позиция 10.41. – „Производство на растителни и животински масла и мазнини, без маргарин“;

съгласно НКИД-2008“. Предмет на изследването са „добрите практики за устойчиво развитие на предприятията от растително-маслената промишленост. Акцентът е поставен върху разработваните и прилагани програми и инициативи с оглед не само постигането на устойчиво развитие, но и осигуряването му в дългосрочен аспект“. Целта на разработката е „на основата на проучване и анализ на съществуващите политики и механизми за устойчиво развитие и посредством изследване, анализ и обобщаване на практическите измерения на устойчивото развитие на растително-масленото производство да се установи състоянието му и се очертаят основните насоки на политиката за устойчивост“. За постигне на тази цел авторът си поставя шест основни задачи. Основната теза, защитавана в дисертацията е следната: „устойчивото развитие е съвременната концепция за развитие на бизнеса. Нейното приложение осигурява възможности за увеличаване на стойността на марката и повишаване на конкурентоспособността на предприятията“.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В структурно отношение разработката следва дедуктивния подход. Най-напред е разгледана идеята за устойчивото развитие и някои основни теоретични аспекти, след което е представена методика за неговата оценка с фокус индустриталните предприятия в България, а накрая изследваният проблем е конкретизиран за реален подотрасъл на преработващата промишленост в националното стопанство.

Уводът съдържа основните структурни елементи, които представлят авторовата идея и конкретните пътища за нейната реализация. Избраната проблематика е добре обоснована, аргументирани са мястото и ролята на настоящото изследване, изяснена е използваната методология, коректно са посочени ограниченията в изследователския процес.

В първа глава са разгледани възникването и еволюцията на идеята за устойчивото развитие и подробно е представено създаването на различни институции и инициативи, вкл. и на европейско ниво, свързани с устойчивостта и предизвикателствата пред изпълнението на ЦУР. По-нататък обхватът на изследването се стеснява към устойчивото производство и устойчивия производствен процес, като са изведени някои от основните им характеристики и са разгледани главните структурни елементи (подпроцеси). Направена е систематизация и са анализирани по-важните показатели за устойчиво развитие и са изследвани различни подходи за оценка на устойчивостта.

Втора глава е насочена към оценката на устойчивото развитие в индустриалните предприятия в България. Като основа на изследването е разгледана националната стратегическа и институционална рамка на устойчивото развитие и са изведени три основни негови направления. Представена е методика за оценка на устойчивото развитие на индустриалните предприятия, която да бъде приложена към фирмите-производители на слънчогледово масло.

В трета глава е извършен подробен анализ на условията за развитие и на реалното състояние и тенденциите в растително-маслената индустрия в страната. Представени са резултатите от проведено собствено проучване относно устойчивото развитие на предприятията от отрасъла. С цел повишаване на обективността и обогатяване на емпиричната база на проучването традиционният метод на набиране на информация чрез анкетни карти успешно е съчетан с преки интервюта на представители на фирми от бранша. След направения анализ на получените резултати, логично следват препоръки за използване на съществуващите възможности и стимулиране устойчивото развитие на фирмите.

Представеният автореферат е в необходимия обем и отразява адекватно структурата и съдържанието на дисертационния труд. В синтезиран вид представя основните постановки от изследването, постигнатите резултати и направените изводи. Съдържа информация за основните авторови приноси и списък с публикациите по темата на дисертацията. От представената справка е видно, че докторантът има едно участие в колективна студия и четири самостоятелни публикации – 1 статия и 3 научни доклада, с което не само изпълнява, но и надхвърля минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор” съобразно ППЗРАСРБ.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Обособените в автореферата научни приноси отразяват коректно работата на докторанта и неговите постижения в дисертационното изследване. Като по-съществени мога да посоча следните:

1. Подробно са проучени множество литературни източници, на чиято база са осмислени и анализирани основните теоретични постановки, идеи и подходи за изследване на устойчивото развитие.
2. Детайлно и изчерпателно е представено състоянието на растително-маслената индустрия с акцент върху факторите, определящи нейното развитие и устойчивост. В резултат на проведено самостоятелно проучване на различни аспекти на устойчивото развитие в практическа среда, са разкрити и систематизирани някои от най-важните проблеми на фирмите от отрасъла в разглеждания контекст.
3. В няколко основни направления са формулирани конкретни препоръки за по-доброто имплементиране на концепцията за устойчивото развитие в дейността на фирмите от отрасъла.

IV. Критични бележки и въпроси

Критични бележки могат да се направят по отношение представянето на резултатите от анкетното проучване, които биха могли да бъдат по-детайлно описани и анализирани.

Въпрос: Според резултатите от анкетното проучване, при сегашното състояние и тенденции в устойчивото развитие на предприятията, какви са шансовете да се преодолеят слабите страни и да се реализират потенциалните възможности пред растително-маслената индустрия?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представената дисертационна разработка е самостоятелно завършено изследване, посветено на проблем с важно значение както на микро-, така и на макроравнище. Чрез нея авторът показва добра осведоменост по разглежданата тематика и сериозно отношение към изследователската работа. Постигнатите резултати, направените обобщения, формулираните изводи и препоръки представляват научни приноси и обогатяват научното знание в изследваната област.

В заключение смятам, че дисертационният труд на докторант Айтен Сабри на тема: „Устойчиво развитие на индустриалните предприятия” притежава необходимите качества и отговаря на утвърдените нормативни изисквания, което ми дава основание да заявя **положителната си оценка** и да препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на Айтен Ибрям Сабри образователната и научна степен „доктор”.

31.07.2023 г.

гр. Свищов

Изготвил становището:

/проф. д-р Пенка Шишманова/